

جامعه‌نین قضاوتی اشخاصی یالانچی ائلیز

جامعه‌نین قضاوتی انسانلاری یالن دانیشماغا و یالانچی اولماغا سوق وئر. مخصوصاً دینی جامعه‌لرده، اشخاصین دینی و اعتقادلارینین اونلارین اجتماعی موقعیت و قضاوتلری باره‌ده نقشی اولدوغونا گۆره انسانلار اۆزگه‌نین دقتینی جلب ائله‌ماقدان اۆتری چوخ راحت یالان دانیشیب اۆزلرینی اولمادیقلاری کیمی گۆرسدیرلر.

جامعه‌نین قضاوتی انسانلاری یالن دانیشماغا و یالانچی اولماغا سوق وئر. مخصوصاً دینی جامعه‌لرده، اشخاصین دینی و اعتقادلارینین اونلارین اجتماعی موقعیت و قضاوتلری باره‌ده نقشی اولدوغونا گۆره انسانلار اۆزگه‌نین دقتینی جلب ائله‌ماقدان اۆتری چوخ راحت یالان دانیشیب اۆزلرینی اولمادیقلاری کیمی گۆرسدیرلر.

یاخچی اولار یالانین تعریفینه نظر سالاق: حقیقت و واقعیت اینن مطابق اولمایان عمل و سؤزه یالان دئییلیر. یالانچی شخص ذهنلری حقیقتدن منحرف ائله‌ماقدان اۆتری یالان دانیشار. مثلاً اۆزو باطلین اصلی مهره‌لریندن بیر اول- اول اۆزگه‌نین یانیندا و ظاهرده حقندن دفاع ائلیز.

یالانلارین چوخونون اساس عاملی قورخودور. متأسفانه بیزیم جامعه‌میزده تنبیهی رفتارلار، دانلاماق و مقایسه‌لی رفتارلار انسانلاری ائله اوشاقلیق یاشلاریندان یالان دانیشماغا طرف سوق وئریر. اوشاق، تنبیه و مجازاتدان قاچماقدان اوچون یالان دانیشماغا لاپ راحت یول کیمی سئچیر. و بو رفتار اونون شخصیتینده ریشه سالیر.

اۆزونه اینانماق و اعتماد به نفسین اولماغا یالان دانیشماغا آیری سبیلریندن بیردیر. اۆزونه اینانمایان شخص همیشه اۆزونه ایده‌آل شخصیت کیمی گۆرستمه‌گه چالیشار. بونا گۆره یالان دانیشماغا اۆزلریندن آیری بیر شخصیت تصویره چکماغا چالیشارلار.

متأسفانه یالان دانیشمالار اۆز پیس عمللرینین جزاسینی گۆرمورلر و بو جهتدن یالان دانیشماق نه اینکی منفی بیر خصلت بلکه معمولی و گاهدان مثبت بیر خصلت کیمی حسابلانیر. بو مسأله‌نی حل ائله‌ماقدان اۆتری خانواده و جامعه‌ده یالان دانیشمالاری یالانلارین هزینه‌سینی و ثرماغا مجبور ائله‌ین بیر مکانیزم لازمدیر کی یالانچیلاری ائله‌دیقلاری پیس رفتارلارین جزاسینی چکماقلا اونون قبیح و پیس اولدوغونو آنلاسینلار.

بیر جامعه‌نین اساس سرمایه‌لریندن متقابل اینانماق و عمومی اطمینان‌دیر کی یالان دانیشماق بو سرمایه‌نی کۆرلاییر و آرادان آباریر. یالان دانیشماق خیانتدیر. یالان دانیشماق معمولی رفتاراً تبدیل اولان بیر جامعه‌ده گروهی و جمعی اینلر، اورک بیرلیگی و مشارکت آرادان گئدر و اضطراب، خشونت، بدینلیق، عدالتسیرلی و صداقتسیرلیق اوندان ریشه سالار.

یالان دانیشماق انسانین 4-5 یاشیندان باشلار. انسانلار گونده‌لیق یاشاییشلاریندا اۆزگه‌یه توهیندن اجتناب اوچون، شخصی حسیاتلارینی گیزلتماقدان اۆترو و آیری سبیلره گۆره یالان دانیشیرلار. آما یالان گونده‌لیق مشکل‌لرین حل اوچون همیشه ایشلنسه چوخ ضررلی اولوب بیر ناخوشلوق ساییلار. بونا گۆره بنله انسانلار ناخوش گۆزنده باخیلمالیدیر و اونلارین درمانی اوچون روانشناس و حتّی روانپزشکدن کۆمک آلینمالیدیر.